ידיעות אחרונות

העורך לשעבר: ד"ר ה. רוזנבלום ז"ל	יו"ר ההנהלה הראשון: יהודה מוזס ז"ל	העורך האחראי הראשון: נח מוזס ז"ל	העורך האחראי: ארנון מוזס	עורך: שילה דה־בר	משנה לעורך: רון ירון	דפוס גלעד רח' מוזס 2, תל אביב	Yedioth Ahronoth يديعوت احرونوت	יום ו', י"ט באב, תשס"ז 3.8.2007 גליון מס' 24583	10.00 ש"ח (כולל מע"מ)	8.70 ש"ח (ללא מע"מ)

הנסיכה
ולנעה בן־ארצי נמאס להיות נכדת מחמד >> איתי סגל, 7 לילות

מאמי פלוס
לאפרת רייטן נמאס להיות נחמדה >> יסמין לוי, 7 ימים

החטיף חוטף
בדיקה: מה באמת שווים חטיפי הבריאות >> שושנה חן, כלכלה

נערים בהפרעה
שליחת "ידיעות אחרונות" עם הנערים הישראלים בקפריסין >> יפעת גליק, המוסף לשבת

מיס גוגל
סגנית נשיא גוגל העולמית בראיון מיוחד >> יובל דרור, 7 ימים

נחום ברנע
כבודה, כבודו
המוסף לשבת

ודנה ספקטור חושפת טפח | **רענן שקד חושף את הארנק** | **יאיר לפיד חושף את הקרחת**

חגיגת קניות

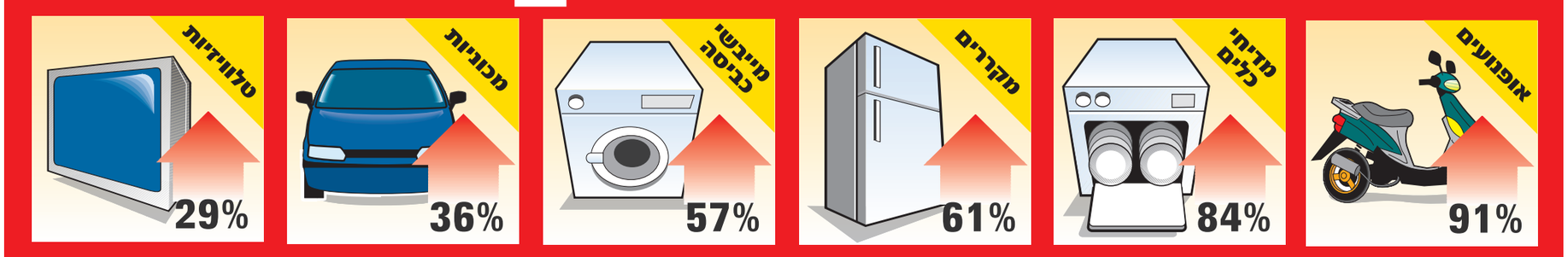

מה עושים הישראלים בקיץ? קונים ● עלייה חדה בייבוא מוצרי חשמל וכלי רכב ● גד ליאור, עמ' 7

תחקיר ידיעות אחרונות

כך הוא ניצח

צילום: אמיר שואן

המזומנים, האיומים, הבריונים והתעודות המזויפות – כך גרף אהוד ברק את קולות הערבים ונבחר ליו"ר מפלגת העבודה ● אמיר שואן, "7 ימים"

פרקליט המדינה ממליץ: חקירה נגד אולמרט בפרשת מרכז ההשקעות
מרדכי גילת, המוסף לשבת

מי יציל את הבית שלי?

צבי בן יוסף (58), קיבוצניק לשעבר, כבר שילם 90% ממחיר הדירה החדשה שרכש מ"חפציבה" ● עכשיו, כמו אלפי קונים אחרים, הוא חושש שהכל יירד לטמיון ● עופר פטרסבורג, עמ' 2

בן יוסף ליד הדירה בפרויקט "חפציבה" הסמוך לגבעת אולגה (צילום: אלעד גרשגורן)

נשיא חפציבה לידיעות אחרונות: נעמוד בהתחייבויות

זהירות, דורה

ארבעה מוצרים מסדרת "דורה" הורדו מהמדפים בעקבות חשד לעופרת רעילה ● יש לכם בבית? תחזירו לחנות ● עמ' 14

מנויים וזוכים!
עשו מנוי שנתי לידיעות אחרונות ותוכלו לזכות בפיג'ו 307
מכונית משפחתית בכל שבוע
פרטים בעמ' 18

הדלקת נרות
פרשת עקב

	כניסת השבת	צאת השבת
ירושלים	18:59	20:13
תל-אביב	19:14	20:16
חיפה	19:07	20:17
באר-שבע	19:16	20:15
אילת	19:09	20:08

9 771565 051066 31
03/08/07
ידיעות אחרונות

חדש ובלעדי
50 זוכים בכל מחיר
אולסייל
www.olsale.co.il
מצלמה דיגיטלית Canon
דגם PowerShot A560
● 7 מליון פיקסל
● זום אופטי x4, זום דיגיטלי x4
● מסך ענק 2.5"
● צילום וידאו עם קול
● מעבד Digit III לצילום תמונות מהירות ואיכותיות
ביד ומיד!
החל מ- 119 ש"ח
המכירה תפתח באתר האינטרנט במוצ"ש בשעה 22:00 10 דקות בלבד!
עוד מכירות פומביות מטורפות מחכות לכם במוצ"ש
החל מהשעה 20:30 באתר האינטרנט של אולסייל, בהצלחה!
www.olsale.co.il

גם חשמלאים מוזמנים לחתוך בהוצאות...
עכשיו ב-HOT עסקים
רק 64.90₪ לחודש!
קו טלפון HOT + תשתית אינטרנט מהיר
להצטרפות *6939
HOT עסקים
תשתית אינטרנט 128kb/ 1.5M וקו טלפון light 077. לא כולל מע"מ. בכפוף לתנאי המסלולים.

ידיעות אחרונות
3.8.2007 • י"ט באב, תשס"ז

המוסף לשבת

המדור לספרות ורשימת רבי המכר / עמ' 26

שני אנשים מכובדים, מורמים מעם, מתפלשים בבוץ, ולציבור נותר רק להחליט איזה סוג בוץ הוא מעדיף – של שר המשפטים או של נשיאת בית המשפט העליון • **נחום ברנע** על אחורי הקלעים של קרב פרידמן־בייניש

הזירה המשפטית

הכיבוש

בכל קיץ פושטים הצעירים הישראלים על קפריסין ומשאירים אדמה חרוכה • שליחת "ידיעות אחרונות" **יפעת גליק** ליוותה אותם במסעם

משחית

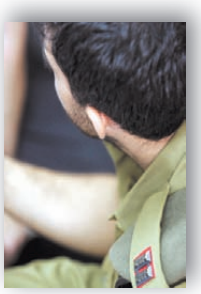

הלוחמים שהשתתפו בהתעללות בפלסטינים מדברים לראשונה על האירוע וחושפים: כך הורה לנו המ"מ לשקר • **יוסי יהושוע ונאוה צוריאל**

אהוד יגייס: אולי הקרב של ברק נגד ההשתמטות יביא לו את ההישג הראשון במשרד הביטחון • סימה קדמון

אהוד ייחקר? פרקליט המדינה ימליץ לפתוח בחקירה פלילית נגד אולמרט בפרשת מרכז ההשקעות • מרדכי גילת

נחום ברנע

כבודה, כבודו

אילו היה זבוב על הקיר בפגישותיהם, הוא היה מתאבד: פרידמן וביניש

צילום: עטא עוויסאת

ב תחילת יולי הסכים משרד האוצר להוסיף 85 תקנים לשופטים, הרחבה של כ־15 אחוזים במספר השופטים בישראל. זאת הייתה בשורה היסטורית לשלטון החוק: השופטים יזכו להקלה בעומס, אויבם הגדול, והציבור יזכה לראות את הצדק מהר יותר. שר המשפטים דני פרידמן, שהחישג הזה רשום על שמו, הודיע על הסיכום במכתב ששיגר לממונה על התקציבים באוצר.

בומנים אחרים היה שר המשפטים מגיש את הבשורה בחרדת קודש לנשיא בית המשפט העליון. זה אלוהים. זה מקדשו. וזה השר שמגיש לו את מנחתו, בתקווה שיאיר לו פנים.

פרידמן לא רק שלא שיתף את נשיאת העליון בבשורתו, הוא נמנע אפילו מלשגר לה את העתק המכתב. הוא הסתפק בהעתק למנהל בתי המשפט, השופט משה גל, ולשורה של אנשים אחרים, בכ־ללם אולמרט ועובד יחזקאל. גל מקורב לבייניש, אמר פרידמן. הוא יספר לה.

במחיקה של בייניש מרשימת המכותבים היה גם עלבון וגם מסר: נשיאת העליון היא נשיאה של בית משפט אחד בלבד. אין לה חלק ונחלה בניהולם של בתי המשפט האחרים בישראל.

בייניש הגיבה למחרת, במכתב לפרידמן. מכתב קשה. כמעט אפשר לומר אלים. הוא מתפרסם כאן לראשונה. "משום מה לא ראית להעביר אליי העתק ממכתבך זה הנוגע במישריין לבתי המשפט ולהמשך תפקודם בשנים הקרובות", כתבה. "נראה כי אתה מתכוון בדרכך לטפל בנושאים הקשורים במערכת בית המשפט תוך התעלמות מהתפקיד שאמורה הרשות השופטת למלא בכל הקשור לקבלת החלטות הנוגעות לשאבים הדרושים לה. אין זה מתקבל על הדעת שתטיפול בענייני מערכת בתי המשפט יתנהל ללא שיתוף וללא התייעצות עם נשיא בית המשפט העליון המופקד על המערכת ומכיר את צרכיה... דרך עבודתך אינה מקובלת.

"אכן, תוספת תקנים של שופטים חיונית. עם זאת, בנסיבות שפורטו קשה לי לייחס רצינות למהלך של תוספת שופטים כשאין בסיכום הכ־תוב פירוט של כל התנאים הנלווים שיידרשו למערכת אם אכן תמומש תוספת התקנים. כמו כן, אין במכתבך ביטוי להתחייבות, ככל שניתנה כזו, כי במקביל לתקנים שתווספו לא יקוצצו תקציבים בסעיפים חיוניים אחרים.

"לצערי, קשה להשתחרר מהרושם כי ההודעה על התוספת אין בה כדי לתת מענה אמיתי לצו־רכי המערכת, והיא מיועדת ככל הנראה לצורכי פרסום".

בראש המכתב, מעל לקו מודגש, כתוב "איש־", אבל בסופו כתוב: העתק – ראש הממשלה אהוד אולמרט.

ההישג שלך הוא פיקציה, אומר המכתב למ־עשה. הוא תעלול פרסומת. גם אם יש בו משהו, הוא יתקזז בקיצוצים אחרים. ושים לב: לא אתה, אני מופקדת על המערכת. אתה לא רשאי לחזק אותה בלעדיי.

בייניש דיברה עם ראש אגף התקציבים, קובי הבר. היא הבינה ממנו שאת מה שהוסיף, הוא מתכוון לקצץ בסעיפים אחרים. בסופו של דבר התקציב אושר ללא קיצוצים. הוא יבוצע בהדרגה: השנה יתווספו 17 תקנים.

פרידמן ענה לבייניש במכתב לאקוני, שמסב את תשומת לבה לכך שבשום מקום בחוק לא נאמר שנשיא בית המשפט העליון מופקד על מערכת בתי המשפט.

היא השיבה לו בנאום באוניברסיטת חיפה, בו תקפה את שר המשפטים בלי להזכיר את שמו. היא האשימה אותו במזימה להחלשת המערכת השיפוטית.

חשבון הדמים

קל, אולי קל מדי, לתאר את המאבק בין השניים כמאבק אישי בלבה. שני אנשים מכובדים, מורמים מעם, מתפלשים בבוץ, ולנו לא נותר אלא להחליט איזה סוג בוץ אנחנו מעדיפים, של בייניש או של פרידמן.

יש כאן בלא ספק יצר, משני הצדדים. פרידמן קיבל את תפקיד שר המשפטים לאחר שפרשת אי־המינוי של תלמידתו פרופ' גילי כהן שיכנעה אותו שבית המשפט העליון הוא מועדון סגור שבוחר את חבריו על פי מניעים אישיים. הרשימות שכתב ב"ידיעות אחרונות" נגד פסיקותיו של בית המשפט העליון היו קשות ביותר ושיכנעו סופית את השופטים בעליון, שמדובר באויב. מה שהתחיל כחשבון דמים הדדי, לא איכזב: הדם נשפך, ואם לא

בייניש לפרידמן: "דרך עבודתך אינה מקובלת. אין זה מתקבל על הדעת שהטיפול בענייני מערכת בתי המשפט יתנהל ללא שיתוף וללא התייעצות עם נשיא בית המשפט העליון המופקד על המערכת ומכיר את צרכיה"

דם, לפחות צבע דפוס של כותרות עיתונים.

זאת המעטפת. הסיפור לעומקו הרבה יותר מעניין. פרידמן מאמין שהוא נאבק על חופש ועל דמוקרטיה – החופש של שופטים לפסוק ולהתקדם באופן עצמאי, משוחררים ממה שהוא רואה כשלטון עריץ, דיקטטורי, של נשיאת העליון. גם נשיאת העליון מאמינה שהיא נאבקת על החופש ועל הדמוקרטיה – החופש של הרשות השופטת, המגולמת בבית המשפט העליון וב־נשיאה שלו, לעמוד מול הפוליטיקאים ולהכפיף אותם לרצונה. פרידמן לוקח את המהפכה שלו ברצינות: השינויים שהוא מחולל אינם רק עניין של רשעות או צרות עין או חשבון אישי.

בייניש משוכנעת שלא מדובר בשינוי אלא בחור־רבן. היא משוכנעת שפרידמן מגיע את הבסיס לחיי־סול העצמאות של המערכת המשפטית. הוא אולי איננו רוצה בכך, אבל אחריו יבוא למשרד המשפטים פוליטיקאי מושחת שישלים את המלאכה.

שני קודמיה של בייניש, מאיר שמגר ואהרן ברק, נהנו מהילה אדירה בציבור ומכבוד ויראה במ־ערכת הפוליטית. בייניש עדיין לא הספיקה לבנות סביבה את חומות המגן האלה. ומולה מתייצב שר משפטים מסוג אחר: לא פוליטיקאי חנפן, מבוהל, רדוף תיקים פליליים, אלא משפטן מהולל, שאין לו מה להפסיד לבד מכיסאו המזמני. אילו שמגר או ברק היו נשיאי העליון היום, ספק אם עימות כזה היה מתרחש; ודאי שלא היה עימות כזה אילו צחי הנגבי, לפיד או שטרית היו שרי המשפטים.

כאשר הנגבי היה שר משפטים, הוא נהג לחתום על הנירות שהביא לו ברק בלי לקרוא אותה קודם; כאשר שטרית היה שר, הוא היה מאשר מינוי זמני של שופטים לעליון בלי להתחקות אחר כישוריהם.

פרידמן התרשם שבייניש דורשת, שכל שופט שיוצה לדבר איתו יצטרך לבקש רשות ממנה. הוא התקומם: תכתיב כזה קיים רק בצבא ובשב"כ. בייניש טוענת שלא הבעתה דרישה כזאת. לטענתה, פרידמן לא מבין את המערכת

הוא הסתפק בפגישה קצרה, למען הפרוטוקול, ובה־תרשמות מהמראה החיצוני של המועמד או המועמ־מרת. כאשר לפיד היה שר משפטים, הוא טיפח את ברק כמו שהמעריצות מטפחות את גינת טייב. אם משהו מפריד בין לפיד לאולמרט, הריהו ההחלטה של אולמרט למנות את פרידמן לשר משפטים.

ברק רצה להעביר את האחריות לניהול בתי המ־שפט ממשרד המשפטים אליו. מסע השכנוע שקיים בסוגיה הזאת לא נשא פרי. עכשיו, על רקע העימות בין פרידמן לבייניש, צצה ההצעה מחדש. פרידמן מוכן לוותר על ניהול בתי המשפט, אבל לא מוכן לוותר עליו לנשיאת העליון. מצידו, יכולה לקום רשות עצמאית, בניהול דירקטוריון. האם זה ישפר את מצבם של בתי המשפט? הוא לא בטוח. ללא שר, מי יאבק למענם על תקציבים ועל תקנים. מי ימנע מהנהלה להשמין ולהתנוון, כפי שקרה בגופים עצמאיים אחרים.

כדוגמה לניוון של גופים מביא פרידמן משהו שגילה בהנהלת בתי המשפט. נוסף למנהל בתי המשפט, שהוא שופט, הוא גילה שם עוד שניים שנושאים בתואר "שופט" ו"נשיא", למרות שאינם נשיאים ואינם שופטים: אחד מהם לא היה מעולם נשיא, והשני היה רשם בית המשפט העליון. הוא שאל את נציג שירות המדינה, והנציג השיב: זה לא תקין. אבל השניים יושבים, ובעצם ישיבתם חוסמים את קידומם של עובדים בהנהלת בתי המשפט.

ברק ושמגר מעורבים בניסיון להחיות את הצעת החוק. בעקיפין, זהו ניסיון לצנן את העימות. גם אולמרט מעורב. הוא הציע לפרידמן לרחוח מהל־כים. הוא עודד את הנשיאים לשעבר לחפש פשרה. אבל ברק יוצא באוגוסט ללמד בחו"ל, ובכל מקרה הוא לא נלהב להתערב. כל מי שיכניס את ראשו לריב הזה ייתקל באש צולבת ובסיכוך יצרי, לפע־מים עד כדי ירידה לביבים, בחלק מהתקשורת.

קו האש

מערכת השיחות ביניהם כמוה כרשומון: מה שזוכר פרידמן לא היה ולא נברא בזיכרונה של בייניש ולהפך. בזמנו אמר מישהו שהיה רוצה להיות זבוב על הקיר בשיחות בין השניים. אילו היה שם זבוב, הוא היה מתאבד. פרידמן התרשם שבייניש דורשת, שכל שופט שירצה לדבר איתו יצטרך לבקש רשות ממנה. הוא התקומם: תכתיב כזה קיים רק בצבא ובשב"כ, לא בשום מקום אחר זאת, עדנה בקנשטיין, נשיאת השלום בתל־אביב, שלא חתמה על המכתב, מקבלת שופטים נוספים למרות שהעומס אצלה יותר קטן.

פרידמן הריץ שורה של שינויים בהליכי הקי־רום של שופטים ושל פרקליטים. במקום מינוי חוזר של נשיאים של בתי משפט, אחת לארבע שנים – קדנציה אחת בת שבע שנים. במקום בחירה בהסכמה של השר ונשיא העליון – ועדת איתור בראשות שופט בדימוס שימונה על ידי השר. המטרה המוצהרת שלו הייתה להחליש גם את כוחו של השר וגם את כוחו של נשיא הע־ליון. למעשה הוא החליש רק את כוחו של נשיא העליון: במציאות הפוליטית בישראל מתחלף שר משפטים כל שנה־שנתיים. היכולת שלו להשפיע על קריירה של שופט, אפסית. נשיא העליון, לעומת זאת, מובטח בכיסאו לשנים ארוכות. לטענת פרידמן, שופטים שמבקשים להתקדם נא־לצים לעלות לרגל אל נשיאת העליון. גרוע מזה: הם מכוונים בפסקי הדין שלהם אל צפונות לבה.

הדוגמה שהרתיחה את פרידמן הייתה פסק הדין במשפט רמון. בעיניו הבסיס המשפטי להרשעה היה רעוע. הוא חשד שהשופטים – ההרשעה התקבלה פה אחד – כיוונו למעשה לדעתה של בייניש.

בעיני דורית בייניש, הטענה הזאת מוכיחה עד כמה רחוק פרידמן מהבנת הנעשה בבתי המשפט. אין חצר. אין תלות של השופטים בעליון. היא לא משדרת איתותים והם לא קולטים איתותים. לטוב או לרע, השופטים קובעים את פסקי הדין שלהם בעצמם.

לפי החוק, המינוי של נשיאים של בתי משפט הוא בסמכותו של שר המשפטים, בהסכמת נשיא בית המשפט העליון. פרידמן מפרש את המונח "הסכמה" לא כשותפות שווה במינוי, אלא כא־מצעי בקרה: השר בוחר, נשיא העליון יכול רק לערער על הבחירה. בייניש גורסת אחרת. עובדה היא שלאחר קום המדינה החוק קבע שהשר ממנה. נשיא העליון יכול רק לייעץ לו. ב־1992 החלי־טה הכנסת לחוק את נשיא העליון והמירה את התייעצות בהסכמה.

פרידמן יודע, ששרי משפטים בעבר היו חות־מת גומי על החלטות נשיא העליון. בקרוב יתפנו כמה תפקידים בולטים של נשיאי בתי משפט, ביניהם אורי גורן, נשיא המחוזי בתל אביב, ועדנה בקנשטיין, נשיאת השלום. הוא יכול היה להפקיד את ההחלטה בידי נשיאת העליון. הוא לא רוצה. הוא יכול היה להתחיל לעשות טלפונים, להיפגש עם מועמדים, להאזין לשתדלנים. גם את זה איננו רוצה. הוא מעדיף שוועדה תאתר את המועמד הנכון במקומו. הוא יאשר. הוא יזדקק להסכמתה של בייניש, אבל לאחר שוועדת איתור של שלו־שה שופטים ברימוס תמליץ על מועמד, בייניש תתקשה לומר לא. הכוח שלה למנות או להקפיא יפחת. ההתרפסות תיפסק.

בייניש סבורה, כמו שכתבה במכתבה השבוע, שהשיטה המוצעת "זורעת ריב ומדון". פרידמן משוכנע שהיא מונעת עריצות ומביאה למערכת מה שכל כך חסר לה, לדעתו: שקיפות.

את החוק שקובע קדנציה אחת, בת שבע שנים, לנשיאים, הביא פרידמן לכנסת ונחל שם הצלחה גדולה: החוק התקבל ברוב של 1:10. החמישה שהצביעו נגדו היו ממרצ ומהסיעות הערביות. חלק מהמתנגדים הדגישו שהם עושים זאת בגלל כבודו של בית המשפט העליון, לא בגלל חסרו־נותיו של החוק.

בעיני פרידמן, יחס הקולות בכנסת מוכיח שהההלה של בית המשפט העליון הולכת ודועכת. הוא לא חושב שירידת קרנו של בית המשפט נובעת מהעימות בינו לבין בייניש. היא נובעת מההתנהלות של בית המשפט העליון.

הוא שמע את שר המשפטים לשעבר דן מרי־דור מסגגר בראיון רדיו על בג"ץ. מרידור אמר שבג"ץ הוא הגורם היחיד ששומר על זכויות האדם והאזרח. מה לזכויות האדם, שאל פרידמן, ולמיגון בתי הספר בשדרות. מה שבג"ץ רוצה באמת הוא לנהל את המדינה.

הכשר בג"ץ

כאן אולי טמונה המחלוקת העמוקה יותר, המ־כובדת יותר, בין השניים: תפקידו של בג"ץ. פרידמן חש שהציבור, או לפחות חלק ממנו, עייף ממעורבותו הגדולה של בג"ץ בכל עניין ציבורי. שורה של עמו־תות מוצאות את עניינן בחיים, אולי גם את פרנסתן, בהזנתם של שופטי בג"ץ בסוגיות אקטואליות. שופטי בג"ץ מקבלים את העותרים בשמחה. הם הפכו, הלכה למעשה, לממשלת־על.

בייניש יכולה לצטט בתשובה את הנאום שנשא השבוע אולמרט בטקס סיום מחזור במכללה לביטחון לאומי, בהר הצופים.

"בזירה משפטית בינלאומית הולכת ומתרחבת", אמר ראש הממשלה, "הפכה מערכת המשפט שלנו לנן, בדרג המדיני, ולאנשי הצבא, את הביטחון המוס־רי, המצפוני והמשפטי לנקוט צעדים שונים במסגרת המוטל עלינו בהגנת מדינת ישראל". הוא שיבח את "מעורבותה האינטנסיבית והחיונית של מערכת המ־שפט בנושאי ביטחון".

לאולמרט היו מניעים משלו לצאת בפרץ שבחים על בית המשפט העליון. הוא רצה לצנן את הריב. בעיקר רצה להרחיק את הריב ממנו. במשפטים שה־באתי הוא רמז לפרשת הגדר. ההחלטות של בג"ץ לגבי תוואי הגדר והנכונות שלו לשים את יוקרתו הבינלאומית על המשך בנייתה, הציילו את ישראל מסנקציות בינלאומיות. הלכה למעשה, הן הצילו את הגדר, לפחות בקטעים שבהם היא חודרת עמוק אל תוך השטחים.

מי שאומר תודה על הגדר, יתקשה להתקומם על שבג"ץ קובע איך נכון למגן את ילדי שדרות. הממשלה החליטה למגן את בתי הספר. השיטה שבחרה בה הייתה כרוכה בהימור מסוים. בג"ץ נתן לממשלה עוד יעוד רחיות. בסוף פסק מה שפסק. זה תאם לחלו־טין את מה שקורא אולמרט "מעורבותה האינטנסיבית והחיונית של מערכת המשפט בנושאי ביטחון".

נכון לאתמול, אין סימנים לפשרה בין השניים. פרידמן ימשיך לחפש דרכים לנטרל את כוחה של נשיאת העליון במערכת המשפטית, ולקצץ את מוטת הכנפיים של בג"ץ. בייניש תמשיך לקוות להתמפטרותו המהירה של פרידמן. מסביב ימשיכו חסידים שוטים של צד א' וצד ב' לחמם את הוויכוח ולהמאיס אותו על דעת הקהל.

אל הציפור

בראשית שנות ה־60 היה דב יוסף שר משפטים. הסיפור שאני מבקש לספר לא שייך לתקופה הזאת אלא ל־1949־1950, כשדב יוסף היה שר הקיצוב והאספקה. זאת הייתה תקופת הצנע. בארץ פרח השוק השחור: לולינים מכרו ביצים בשוק השחור, ירקנים מכרו עגבניות. השופטים ראו לפניהם אנשים קשי־יום שסיפרו במזון על מנת להתקיים. הם הקלו בדינם.

דב יוסף, איש קשה ויהיר, החליט לעשות מעשה: הוא כינס את כל השופטים בארץ והטיף להם מוסר על העונשים הקלים שהם מטילים על הספסרים. עד שקם אחד השופטים, אם איננו טועה בנימין כהן, ואמר: כבוד השר, שופט הוא כמו ציפור. הוא עומד על העץ ומצפצף (הוא לא אמר דבר על צורות ביטוי אחרות של ציפורים).

בעיני פרידמן, את תפקידו של דב יוסף ממלאת שלו, ותפקידם של השופטים, הוא ללמד אותה פרק בהלכות חופש.

בעיני בייניש, את תפקידו של דב יוסף ממלא פרידמן. היא הציפור. לא נותר לקורא אלא לנסות ולשפוט. ■

נכון לאתמול, אין סימנים לפשרה. פרידמן ימשיך לחפש דרכים לנטרל את כוחה של נשיאת העליון במערכת המשפטית ולקצץ את מוטת הכנפיים של בג"ץ. בייניש תמשיך לקוות להתפטרותו המהירה של פרידמן

לתגובות פקס 03-6950964 E-mail: shabat@yediot.co.il

מזוז. התיקים וההמלצות של הפרקליטות ממתינים על שולחנו להכרעה

יחזקאל. מסמכים סודיים קושרים אותו לפרשיות אולמרט ומעמידים בסכנה את כיסאו

שטורם. ריקבון, דאגה לחברים ואי־סדרים שלטו בעמותה שהוביל ושקרסה לפני שבועיים

מרדכי גילת

שנדר ממליץ: לחקור את אולמרט

פרקליט המדינה אימץ את ממצאי מבקר המדינה בפרשיות מרכז ההשקעות והתמ"ת, וממליץ לפתוח בחקירה פלילית נגד ראש הממשלה ● איך נקשר מזכיר הממשלה לפרשה ● מי מבכירי "אמנות לעם" שכר לעצמו מאמנת אישית ● וגם: קשר השתיקה והמרמה במשרד החקלאות

הנה צפירת הרגעה בפרשיות ראש הממשלה במרכז ההשקעות וברשות לעסקים קטנים: החששות למריחת התיקים האלה בידי פרקליטות המדינה, על רקע פרשת משה קצב, לא היו במקומם. אין הוכחה שמישהו ניסה אפילו לקבור אותם.

הבדיקה אמנם התנהלה בעצלתיים ונמשכה חודשים רבים, אבל השורה התחתונה של ערן שנדר ושל בכירי הפרקליטות היא חד־משמעית: דוחות מבקר המדינה בנושאים האלה אכן נשענים על ראיות מוצקות ומחייבים חקירת משטרה. הם מעלים חשד לביצוע מעשים פליליים בידי ראש הממשלה וכמה ממקורביו.

בכירי הפרקליטות הגיעו למסקנה הזאת אחרי שבחנו בקפידה את הראיות והעדויות שנאספו בחקירת המבקר. הם בחנו גם חומרים נוספים, מהם סודיים ביותר, ונדהמו מעו־מק ומהיקף מעורבותו של אולמרט כשר התמ"ת בקידום בקשות והטבות של מקורבים. מדובר באנשי מרכז הליכוד ובמיוחד באנשי עסקים ששכרו את שירותיו של עו"ד אורי מסר, שותפו לשעבר של אולמרט, כדי להשיג באמצעותו מענקים. הבחירה בפרקליט הזה השתלמה להם מאוד.

מערכת הקשרים ההדוקה והסבוכה שבין אולמרט לעו"ד מסר, נחשבת לאחד מצירי השחיתות המרכזיים בחשדות שנבדקו. מסר הוא לא רק שותפו בעבר ופרקליטו האישי בהווה של ראש הממשלה, אלא גם חברו הקרוב ביותר, איש סודו, תומכו הפוליטי ומי שכיהן בהתנדבות כראש העמותה לבחירתו לראשות עיריית ירושלים ולראשות הליכוד. הוא עזר לאולמרט רבות, ואולמרט מצידו עזר לו בקידום בקשות של לקוחותיו. בושה לא הייתה אף פעם לשניהם.

החומר שהגיע לפרקליטות שופך אור על ה"שיטה" ועל חשדות למעשי מרמה והפרת אמונים סדרתיים, חמורים במהותם אף מאלה המיוחסים לצחי הנגבי. אולמרט טיפל אישית בבקשותיו של עו"ד מסר, נפגש איתו בלשכת השר, קיים איתו לפחות פגישה אחת בנוכחות מנכ"ל מנהל מק־רקעי ישראל, יעקב אפרתי, ויזם שינוי החלטות של הדרגים המקצועיים. לפי המסמכים שבידי הפרקליטות, מדובר במארג קשרים מדהים שיחייב את המשטרה להיכנס ליותר מכמה סמטאות אפלות.

אחד המקרים הבולטים הוא של חברת סיליקט מדימונה שהבעלים שלה קיבל בשנת 92' מעמד של מפעל מאושר ולא עמד בהתחייבויותיו. ב־2001 ניסה היזם שוב את מזלו, המתין שנתיים לתשובה, וכאשר התיישב אהוד אולמרט על כיסא שר התמ"ת, הוא פילס אליו דרך באמצעות עו"ד מסר. הוא שכר את שירותיו ולא התאכזב: כבוד השר הזמין אליו את חברו ואיש סודו, התערב אישית ופתח למען לקוחו את שערי הכסף של מרכז ההשקעות.

אולמרט קיבל לפחות שלוש החלטות שאינן בסמכותו כלל: ראשית, הוא הניח אבן פינה למפעל בדימונה והכריז על הקמתו, בלי שאף גורם מקצועי יאשר זאת. שנית, עוד לפני שנדונה בקשת היזם לקבלת מענק המיליונים, הורה השר על הפחתת דרישת ערבות מהיזם מ־15 מיליון דולר לחמישה בלבד. הטבה שלישית: אולמרט הורה לאשר ליזם שטח בגודל של 115 דונם באזור התעשייה בדימונה ודרש לזרז את הטיפול במתן האישור. כל המתנות האלה שוות כסף רב.

מתנה ליזם ממרכז הליכוד

הקשרים ההדוקים בין אולמרט לחברו עו"ד מסר הניבו תשואה נאה ללקוח נוסף של מסר: חברת שמן. משרד התמ"ת החליט בשעתו להוריד את ההיטל על השמנים המיובאים לישראל, מפעל שמן עלול היה לאבד חלק מהכנסותיו, ועו"ד מסר נשלח כנציגו ישירות לאולמרט לביטול הגזירה. אולמרט שוב לא איכזב: הוא התערב אישית בהחלטות הדרג המקצועי וגרם להחזרת המצב כמעט לקדמותו.

מקרה אחד, שהובא לידיעת מני מזוז, מתאר כיצד נדרש אולמרט על ידי איש עסקים מהצפון, בעל השפעה רבה במרכז הליכוד, להסדיר לו מענקים במיליוני שקלים ממרכז ההשקעות. לפי בדיקת עמיתיי מיכל שבת ועוזי דיין, קיבל היזם הזה לפני שנים מעמד של מפעל מאושר, הגיש בקשות למענקים גם ממשרד החקלאות וגם ממרכז ההשקעות, אבל התרגיל שלו נחשף. ברז הכסף של מרכז ההשקעות נסגר בפניו מיד אחרי גילוי הבקשה הכפולה.

אלא שהאיש המשיך לנדנד ולדרוש מענקי מדינה וכאשר אולמרט נחת על כיסא שר התמ"ת, הגביר הילוך. הוא פנה אליו במכתב אישי, ביקש שינחה את מרכז ההשקעות לאשר לו את הבקשה המקורית, ואולמרט נענה. מיליונים הוצאו מקופת המדינה לטובת כיסו הפרטי, בלי שעמד כלל בקריטריונים לקבלת הכסף.

אחת הדוגמאות שהובאו לידיעת היועץ מזוז בהקשר הזה: באירוע קודם של קבלת תמיכה מהמדינה לאחד מעסקיו האחרים התחייב היזם להעסיק במפעל 14 עובדים. דו"ח בדיקה של מרכז ההשקעות גילה שהאיש קיבל כספים בטענות שווא: הוא העסיק שלושה עובדים – עובד אחד במשך שנה ושניים נוספים במשך ארבעה חודשים.

האם יושעה מזכיר הממשלה

היועץ המשפטי לממשלה, הטרוד בתיק קצב ומעכב הכרעתו בתיקי אולמרט (שנגדו מתנהלת כבר חקירה בפרשת בנק לאומי), יודע כבר שלצד אולמרט ממלאים תפקידים מרכזיים בחלק מהפרשיות הללו גם מזכיר הממשלה החדש, עובד יחזקאל, המנכ"ל רענן דינור ומנהלת הלשכה המושעית, שולה זקן. לפי גורמים משפטיים, ששוחחו עם עוזי דיין ומיכל שבת, חלק מהמסמכים הסודיים שנתפסו מובילים אל השלושה, אבל במיוחד אל עובד יחזקאל.

יחזקאל שקוע עד צוואר בתיקי הרשות לעסקים קטנים ובתיקי עו"ד מסר (מבקר המדינה מזכיר אותו בדו"ח מרכז ההשקעות) וכיסאו כבר מתחיל להתנדנד. גורמים בפרקליטות אומרים שלא יהיה כנראה מנוס מהשעייתו ושמני מזוז יידרש לנושא כאשר תיפתח החקירה. הסכמתו לכך שיחזקאל ייכנס לתפקידו לפני שבועיים אינה מלמדת דבר.

מתחת לאפו של שמחון

הנה דוגמה נוספת הממחישה מדוע נחוצים עדיין שומרי סף מטעם החשב הכללי במשרדי הממשלה. הדוגמה הפעם לקוחה ממשרד החקלאות רדוף השערוריות, והיא מלמדת שוב שמשרדים סקטוריאליים נוטים לפעמים להפוך לחממה לשחיתות, ושצריך להשגיח עליהם בשבע עיניים.

הסיפור בתמצית: משרד החקלאות העניק ל־900 חקלאים המתפרנסים ממשק החלב מאות מיליוני שקלים כעידוד להתייעלות, להשקעה במניעת מפגעים ולהגדלת רפתות. המדינה באה לרפתנים במסגרת הרפורמה במשק החלב ואמרה להם בעצם: חבר'ה, אנחנו איתכם, נצלו את הכסף להשבחת מקורות הפרנסה שלכם. זו הזדמנות לפרות.

מה עשו חלק מהרפתנים? ניתבו את הכספים למטרות אחרות ומסרו דיווחים כוזבים על השימוש בהם. ציפורים קטנות חשפו את הסוד באוזני הנהלת משרד החקלאות בשנת 2005, הוזמנה ביקורת חקירתית מדגמית ב־15 רפתות, ונמצאו דיווחים כוזבים בכולן. מאה אחוז של חוסר יושרה.

ממצאי הבדיקה הוגשו בפברואר השנה להנהלת המשרד, ומותר היה להניח שזו תחליט מיידית על העמקת הבדיקה, על החזרת הכספים ועל הגשת תלונה למשטרה. זה לא קרה. מה כן עשו ראשי המשרד? הם מיהרו להפסיק את עבודת רואה החשבון גדעון כהן, שערך את הביקורת המקדמית. הם מתנהגים כמי שמבקשים לחנוק את הפרשה לפני שאש גדולה תפרוץ החוצה.

הניסיון הזה, התברר השבוע למיכל שבת, לא יצלח מסיבה פשוטה: את קשר השתיקה הזה יפרצו בקרוב בודקים חיצוניים מטעם החשב הכללי באוצר. שומרי הסף האלה ינסו להציל לפחות חלק מהמיליונים האבודים. הם ייכנסו לפעולה, למורת רוחה של הנהלת משרד החקלאות.

ואיך מגיב משרד החקלאות? הוא מאשר את עיקר העובדות, מציג עצמו כלוחם הגדול במצגי השווא של מקבלי המענקים, וכותב לנו שעבודת רו"ח כהן פשוט הסתיימה ולכן נבחר רואה חשבון חדש להשלמת הבדיקה. לטענת דוברת המשרד, הדין ימוצה עם כל מי שנתפס בתרמית הזאת, והוא יחויב להחזיר את הכסף. ■

אולמרט. הכריז על הקמת המפעל בדימונה והורה על חלוקת מתנות בלי אישור הדרג המקצועי

צילומים: אלכס קולומויסקי, מאיר אזולאי, מאיר אוחיון

שערי הכסף. הנחת אבן הפינה למפעל סיליקט

אלעזר שטורם מתאמן

עמותת אמנות לעם, שאמורה הייתה לשרת את יישובי הפריפריה והפכה בהנהגת היו"ר שלה, אלעזר שטורם, למוסד מופקר ואטום, קרסה לפני שבועיים באיחור של שנה. שטורם השליט בעמותה אווירת פחד ואי־סדרים, חילק כספים למקורבים, פיטר אנשים טובים והוביל את הגוף הזה למחוזות הריקבון.

השבוע התברר לעוזי דיין שהיו"ר הנהנתן הספיק להעניק לעצמו באחרונה מתנה יקרה: מאמנת אישית לניהול עסקי בעלות של אלפי שקלים. הוא פשוט אירגן לעצמו קורס פרטי. זה מה שהיה חסר לו.

מדוע עשה זאת? לא קיבלנו תשובה עניינית. יחצ"ן מטעמו, שכנראה לא ידע שהחוזה נמצא בידינו, הסביר לנו שהמאמנת הזאת היא בכלל יועצת אסטרטגית שנשכרה לשירות כלל עובדי העמותה. הבעיה רק שהעובדים לא ידעו על כך. ■